

Szakmai beszámoló

az NKA Ismeretterjesztés és Környezetkultúra Kollégiuma által támogatott

Könyvtári találkozások 2023/2024

Bács-Kiskun vármegyei ismeretterjesztő programok

Pályázati azonosító: 201108/3197

Ebben a pályázati ciklusban (2024. január-június közötti időszakban) a Katona József Könyvtár diák- és felnőtt olvasóinak, látogatóinak ismeretterjesztő és egyben az olvasást is népszerűsítő **előadásokat** szerveztünk. A többéves hagyományra visszatekintő „*Nem középiskolás fokon...*” sorozatunk keretében 8 előadást és 2 rendhagyó órát valósítottunk meg Kecskeméten, a Katona József Könyvtárban. A programokon a részvétel mindenki számára nyitott és ingyenes volt. Az előadások tematikája változatos képet mutatott az irodalomtól a zenén, a generációs kérdéseken, környezetvédelmen át egészen a helytörténetig, ezáltal széles közönségigénynek tudtunk eleget tenni. Ehhez meghívott előadók személye is hozzájárult, hiszen közülük többen visszatérően szerepeltek korábbi programjaink elégedettségmérési kérdőívein, illetve volt köztük visszatérő vendég is.

Bár valamennyi programunkat „élő közönség” előtt valósítottuk meg, a korábban kialakult jó gyakorlatot követve (az előadók hozzájárulásával) ezekről rendre felvételt is készítettünk, amiket később YouTube-csatornánkon osztunk meg követőinkkel.

A programsorozat időrendi áttekintése

Dátum	Programok	Célközönség	Létszám
2024. január 19.	Dalra, magyar! A magyar nép leghíresebb dallamai Előadó: Bösze Ádám zenetörténész	Felnőtt közönség	120 fő online 4055 ¹
2024. április 9.	Bartók amerikai évei Előadó: Dr. Kovács Sándor zenetörténész, a LZFE professor emeritusa, a Doktori Iskola tiszteletbeli tagja	Felnőtt közönség	75 fő online 5578 ²
2024. május 2.	Az utolsó ezer év: éghajlatváltozások a magyar történelemben Előadó: Prof. dr. Rácz Lajos környezet- és klímatörténész	Felnőtt közönség	25 fő online 6774 ³
2024. május 9.	Generációs különbségek Előadó: Steigervald Krisztián generációs szakértő	Felnőtt közönség	154 fő
2024. június 4.	Csillagászat a hétköznapiakban Előadó: Ordasi András csillagász, tudománykommunikátor	Középiskolás és felnőtt közönség	186 fő
2024. június 6.	Vármegyeházák Baján Előadó: Dr. Fábián Borbála történész, a Délvidék Kutató Központ tagja	Felnőtt közönség	20 fő
2024. június 13.	Hét remek kifogás, miért ne tegyünk semmit a bolygó megmentéséért Előadó: Lányi András író, filozófus	Felnőtt közönség	32 fő
2024. június 22.	Az első Hírös Hét 90 év távlatából Előadó: Székelyné Kőrösi Ilona történész, muzeológus	Felnőtt közönség	38 fő
Összes	8 előadás és 2 rendhagyó óra		650 fő
	<u>3 online elérhető előadás</u>	<u>Videós csatornánkon</u>	<u>16.407 kattintás</u>

Az élő előadásokat átlagosan 81-en tekintették meg. A videókra való kattintások átlagát meghatározni nem lehet, tekintettel arra, hogy azok fele még szerkesztésre, feltöltésre vár.

¹ Utolsó megtekintés: 2024. július 3.

² Utolsó megtekintés: 2024. július 3.

³ Utolsó megtekintés: 2024. július 3.

Programjaink tartalmi leírása

Dalra, magyar! A magyar nép leghíresebb dallamai **Előadó: Bősze Ádám zenetörténész**

Zsúfolásig megtelt könyvtárunk nagyterme Bősze Ádám zenetörténész – a magyar kultúra napja alkalmából, külön a kecskemétiak számára összeállított – ünnepi előadásán 2024. január 19-én, pénteken délután. Az előadás előtt Kecskemét alpolgármestere, Prof. Dr. Sztachó-Pekáry István köszöntötte a megjelenteket. Bősze Ádám egy idegen nyelvű kiadványra hivatkozva legismertebb magyar melódiaként a Rákóczi-dallamot nevezte meg. Ifj. Johann Strauss *Éljen a magyar* c. polkája is a kódában megszólaló Rákóczi-motívumtól válik igazán magyarrá. A zenetörténész részletesen beszélt a *Szózat* és a *Himnusz* megzenésítésének körülményeiről, többek között arról, miként zárták ki a *Szózat* pályázatából Erkelt azáltal, hogy a zsűrbe ültették. Ennek ellenére a gyulai komponista is megzenésítette Vörösmarty versét, és bár nagyszerű muzsika, ezt kevesen ismerik. A Kossuth-nóták olyannyira a nemzeti identitás részévé váltak, hogy az egyik politikai párt közössége a választási győzelem pillanatában ezek közül énekelt egyet. Freddie Mercury 1986-os budapesti koncertjén a *Tavaszi szél* c. népdallal lepte meg magyar rajongóit. A kecskemétieknek Bősze Ádám e dallam Vásárhelyi Zoltán által írt kétszólamú feldolgozásával kedveskedett, amit Virág Barnabással szólaltatott meg.

Végeredményben a magyarság kifejeződhet bármilyen melódiában, ami bennünk ennek az érzését idézi elő. Persze vannak bizonyos jellegzetes stíluselemek is, mint a verbunkos stílus vagy a török időkből itt maradt janicsár muzsika egyes elemei. Az izlandi focicsapat szurkolói himnusza Kálmán Imre *Ördöglovas* c. operettjének egyik népszerű tétele, de ez egész más jelent nekik, mint nekünk. A program végén a közönség meghívott előadónk zongorakíséretével énekelte el nemzeti imánkat, a *Himnusz*t.

Bartók amerikai évei

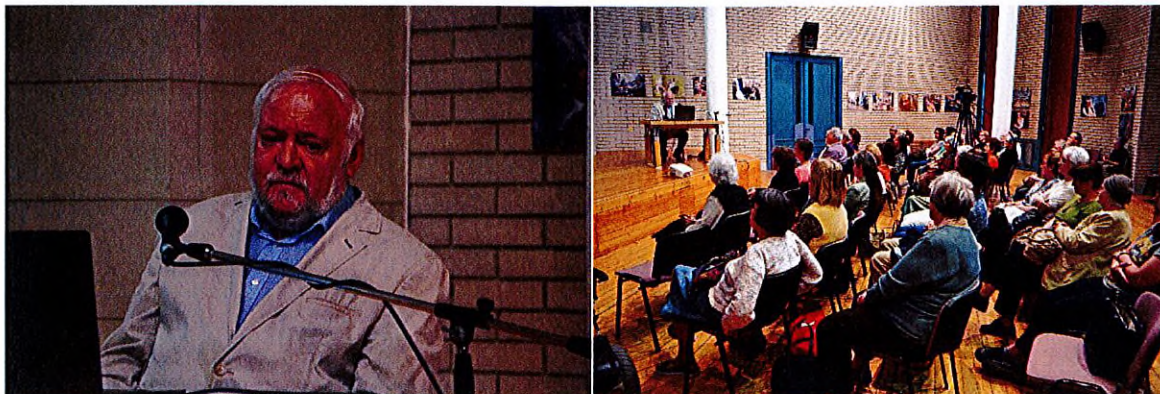
Előadó: Dr. Kovács Sándor zenetörténész, a LZFE professor emeritusa, a Doktori Iskola tiszteletbeli tagja

Bartók Béla amerikai éveiről tartott előadást 2024. április 9-én kedden Dr. Kovács Sándor, a Zeneakadémia professor emeritusa a 39. Kecskeméti Tavasz Fesztivál keretében. A zenetörténész beszélt arról, miként jutott el a komponista hazájából – hogy német földre ne lépjen – Jugoszlávián és Olaszországon keresztül Svájcba, onnan Barcelonán és Lisszabonon keresztül, majd utána hajóval Amerikába. A több nyelven beszélő Bartóknak el kellett sajátítania az angol nyelvet, ami egész tisztességesen sikerült is neki. Sajnos az előre beígért koncertek jelentős része elmaradt, a többi pedig kis vidéki helyszíneken valósult meg. Pásztory Ditta messze nem volt olyan zongorista minőségű, mint férje.

Az előadás második felében Kovács Sándor érdekességeket osztott meg Bartók egyik fő művéről, a *Concertóról*. Serge Koussevitzky, a Bostoni Szimfonikus Zenekar karmestere 1000 dollárt ajánlott Bartóknak a mű megkomponálásáért, 500 dollárt pedig kvázi előlegként rögtön le is tett a zeneszerző betegágyára. Az első tételben azt halljuk, hogyan érkezett meg Amerikába: reszket és fél. "Mi lesz velem?" A lassú részben magyar keserveseket idéz torzított formában, majd a gyors részből az első amerikai impressziókat érezhetjük. A 2. tételként helyet kapó *Párok játéka* feltehetően egy korábbi balettrendeléshez készült, de maga a balett sohasem nyert végleges formát. A kisdobszólót követően a fafúvósok különböző hangközökben, párokban mutatkoznak be. Ezt követi egy lassú korál, majd újra a párokat halljuk, rendszerint egy harmadik hangszerrel kiegészülve. A *Concerto* 3. tétele egy magyar keserves: *Elégia*, ami *A Kékszakállú herceg vára* 6. ajtájának, a *Könnyek tavának* zenei világát, hangulatát idézi. A 4. tételt közepétől kezdve mutatta a közönségnek a zenetörténész: szlovákos zenei anyagot követően visszatér a tétel magyaros nyitótémájára. Sándor György zongoraművésznek Bartók azt mondta: "A költő szerelmet vall hazájának, de a nyers erőszak hirtelen félbeszakítja a szerenádát, durva csizmás emberek rárontanak, még a hangszerét is összetörik." A magyaros dallam forrása Vincze Zsigmond *A hamburgi menyasszony* című operettjének népszerű *Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország* tétele, egy felfelé haladó skála. A következő téma pedig egy lefelé haladó skála, amit Bartók Shostakovich *Leningrádi szimfóniájából* merített, ám az orosz zeneszerző elődje Lehár *Víg özvegyének* egyik tétele (Danilo belépője az 1. felvonásból) volt. A *Concerto* fináléja népek körtánca, amiben minden van - még jazz is, de magyar nincs, mivel az elveszett.

Béla és Ditta az utolsó időkben különváltak, a komponista pedig szállodákban élt, de betegsége súlyosbodásával – a barátok unszolására – Saranac Lake-re már Ditta is elkísérte. A 3. zongoraversenyt azért komponálta Bartók, hogy halála után felesége kizárólagos előadói joggal pénzt kereshessen.

A zeneszerzőt 1945. szeptember 21-én szállították kórházba. Épp egy amerikai magyar zongoraművésznek lett volna órája Bartókkal, konstatálva azonban, hogy az óra elmarad, a zongorista beült a Bartóknak rendelt taxiba, a haldoklót pedig a második taxi vitte a kórházba. Bartók Béla szeptember 26-án hunyt el.

Az utolsó ezer év: éghajlatváltozások a magyar történelemben

Előadó: Prof. dr. Rác Lajos környezet- és klímátörténész

Május 2-án Prof. Dr. Rác Lajos környezet- és klímátörténész volt könyvtárunk vendége a „Nem középiskolás fokon...” ismeretterjesztő, olvasásnépszerűsítő sorozatunk keretében. Meghívott vendégünk elárulta, a mai napig élénken él benne az emlék, amikor 1985-ben, az akkor még JATE-ként ismert szegedi egyetem kollégistájaként megszületett benne a gondolat, mivel is szeretne foglalkozni. A döntésben jelentős szerepet játszott egy 10 napos, a szülők által nem kifejezetten pártolt bihari kirándulás is, ami sok felismerést hozott a csökmői fiatalban, többek között, hogy lényegében az éghajlat a leginkább mérvadó a tekintetben, hogy egy-egy területen hogyan is alakul az élet.

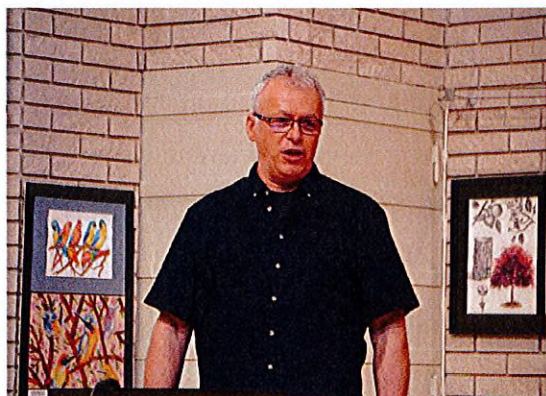
A környezet- és klímátörténész mindenekelőtt ismertette mind az éghajlat, mind a magyarság fogalmát (melyek központi elemei voltak előadása címének), majd négy esettanulmányon keresztül elemezte az elmúlt ezer év magyar éghajlatának változásait. A honfoglalás (mely a régészek jelen álláspontja szerint mindössze 100-120 évig tarott) idején jellemző birka- és lótarás (kb. 10 milliós állatállománnyal) teljesen átalakult, mivel a Kárpát-medence legelőterülete méretéből fakadóan alkalmatlannak bizonyult ekkora egyedszám ellátására. Kalandozó hadjárataik során őseink mondhatni egész Európát bejárták, nagyobb legelőterületet mégsem találtak, így a réti transzhumáció, a csatornarendszerek, végül pedig a mezőgazdaságra helyezett nagyobb hangsúly (és a disznó priorizálása) jelentette a valódi megoldást a problémára.

A török háborúk idején jelentősen megnövekedett a vízborított területek nagysága, az erdőborítottság mértéke pedig teljesen átalakult; a palánkvárokhoz használt alapanyagszükséglet miatt gyakorlatilag megtizedelődött az faállomány. A faluhálózat lényegében elpusztult (vagy lemeszárolták a lakosokat, vagy elmenekültek), a kultúrtáj

leromlott, így a menedékhelyet a mezővárosok (Debrecen, Kecskemét, Cegléd, Nagykőrös), a helyzetre adott jól működő stratégiát pedig a marhaexport jelentette.

A vízszabályozás és modernizáció korában az alapvetően addig mozaikszerű földhasználati rendszer monokulturálissá alakult, így jelentősen átszabták a magyar területek képmását – gondoljunk csak a csatornákba terelt vizekre és a Balaton „megcsapolására”. Utolsó esetként pedig az elkerülhetetlen jelenkori fölmelegedésről beszélt Prof. Dr. Rácz Lajos: az utolsó kis jégkorszak 1963-ra datálható (ekkor fagyott be utoljára a Duna vize), a hőmérséklet pedig 1988-ban kezdett ugrásszerű emelkedésbe. Az eddigi adatok alapján így 2085-re várhatóan 8 fokkal emelkedhet tovább az átlaghőmérséklet (melynek igazi vesztesei a mediterrán országok, a nyertes pedig a skandináv régió), míg a csapadékmennyiség várhatóan le fog feleződni. Vendégünk külön kiemelte: Magyarország több éghajlat ütközőpontjában helyezkedik el, így még bizonytalan, mi lesz a sorsa. Jelenleg úgy tűnik, a 2 évszagos éghajlatba csúszhatunk át a jól megszokott tavasz, nyár, ősz, télből.

A pánikkeltés helyett ilyen adatok láttán azonban sokkal fontosabb az, hogy mit teszünk, hangsúlyozta a környezet- és klímátörténész, aminek kapcsán a patkány és a cápa típusú stratégiát említette meg. Míg előbbi minden élethelyzethez alkalmazkodik a túlélés érdekében, addig utóbbi bár látszólag rettenthetetlen ragadozó, közben rendkívül sérülékeny is, hiszen, ha megszűnik mozogni egyszerűen elpusztul. Ezen analógia mentén vette példaként az áram- és vízszolgáltatást Prof. Dr. Rácz Lajos, amik nélkül (elég csak az egyiket kivenni a rendszerből) napokon, de egy-két héten belül biztos, hogy vége lenne a modernkori civilizációnak. Így a kérdés már csak az, hajlandóak vagyunk-e a rágcsálók taktikáját alkalmazni a túlélés érdekében.

Generációs különbségek

Előadó: Steigervald Krisztián generációs szakértő

A téma és az előadó iránti hatalmas érdeklődésre való tekintettel május 9-én újra Steigervald Krisztián generációs szakértő volt a vendégünk, ezúttal „Nem középiskolás fokon...” olvasásnépszerűsítő, ismeretterjesztő sorozatunk keretében. A több generáció tagjait megmozgató esemény fő témájának meghívottunk a szülőséget és a nevelést választotta, amihez ki gyakorló szülőként, ki pedig még valakinek a gyermekeként tudott kapcsolódni. Az előző előadáshoz hasonlóan most is nagy hangsúlyt kapott az egyéni példamutatás fontossága,

hiszen semmit sem ér a szülő szabályhúzási kísérlete, ha azt ő maga sem képes betartani. A generációkutató elmondta, hiába tudja és meséli el újra és újra előadásaiban szakemberként, milyen üzenetet hordoz egy gyermek számára a beszélgetés közben magunk mellé kitett mobiltelefon (még képernyővel lefordítva, lenémítva is!), olyannyira megszokássá vált számunkra, hogy ez a kütyü mindig és mindenhol velünk van, hogy még ő maga sem eszmélt rá, hogy évekig vitte magával a telefonját az esti meseolvasáshoz. Ezernyi indokot lehet felsorolni, miért nőtt ez az eszköz a kezünkhöz, de ha egy felnőtt nem képes lemondani róla és kontroll alatt tartani használatát, semmi esélye mindezt elvárni azoktól a fiataloktól, akik már egy digitális eszközök uralta világba születtek bele.

Az egymás meg nem értésének okaként a generációkutató a makrokörnyezetünk radikális átalakulását említette meg, amelybe magától értetődően beletartoznak a digitális-technológiai újítások, az ezekből fakadó más generációs élmények és így az élethez, a munkához, a várakozáshoz és az információk feldolgozásához való hozzáállásunk. Egy *Columbo* sorozaton nevelkedett még a lassan kibontakozó cselekményhez és a várakozáshoz (unatkozáshoz!) szokott hozzá, de a pörgős TikTok-videók korába érkezettek számára már minden az azonnaliságra és gyorsaságra épül. Így nincs semmi meglepő abban, hogy egy 45 perces tanóra alatt hamar elveszíti a pedagógus a gyermek osztatlan figyelmét és hogy egy fiatal semmi szórakoztatót nem lát a szülő által felmagasztalt analóg eszközökben. Hacsak nem sikerül felépíteni azt a bizonyos kommunikációs hidat, amitől már mindkét fél úgy érzi, hogy közös nyelvet beszél a másikkal, bármennyi generáció is álljon közöttük.

Steigervald Krisztián előadását egy személyes élményből fakadó tanulsággal zárta. Addig, amíg kinevetjük a gyermekünket azért, mert azt kérdezi, hogy a diavetítő volt-e a régi korban a YouTube, esélyünk se lesz hozzá kapcsolódni, és az a bizonyos ajtó lehet, hogy előbb-utóbb végleg be is zárul a szülő előtt. Ellenben, ha észrevesszük a fiatalok kapcsolódási szándékát és sikerül átvitt értelemben beszélni egy mára már elavult eszközről, előbb-utóbb eljőhet az áttörés, amikor egy online világba született számára egy offline eszköz érdekessé és fontossá válik, miközben a szülővel tölthet el közös, minőségi időt.

Az előadásról a Hírös.hu helyi portál készített szöveges beszámolót:

<https://hiros.hu/steigervald-krisztian-generaciokutato-tartott-eloadast-a-konyvtarban/>

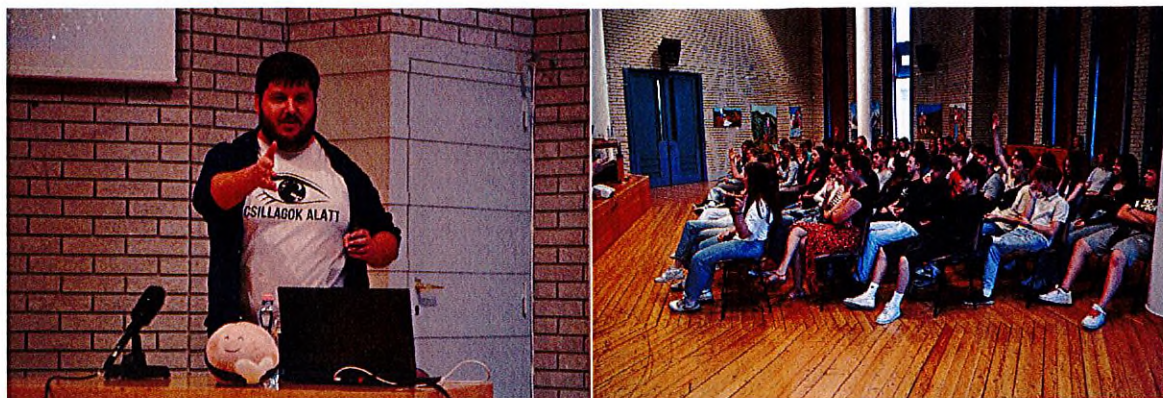
Csillagászat a hétköznapiakban

Előadó: Ordasi András csillagász, tudománykommunikátor

Június 4-én Ordasi András csillagász, tudománykommunikátor, a Csillagász és a Skyentist YouTube-oldalak tulajdonosa látogatott el hozzánk „Nem középiskolás fokon...” ismeretterjesztő sorozatunk keretében. Meghívtunk a jól megszokott délutáni időpont mellett két rendhagyó órát is tartott, egyet nyolcadik, egyet pedig tizedik osztályos tanulóknak. Előbbi tekintetében általános, tényszerű információkkal gazdagította vagy éppen frissítette fel a jelenlévők tudását, mint például, hogy milyen állításoknak kell teljesülnie ahhoz, hogy valamit bolygónak nevezhessünk (a Nap körül kering, megközelítőleg gömb alakú, saját pályáján domináns → ezért is sorolták át 2006-ban a Plutót törpebolygónak). A diákok megtudhatták, hogy az állandó égboltfelmérések segítenek kiszűrni a potenciálisan veszélyes kisbolygókat, és hogy az augusztusi csillaghullás marketingje túlértékelt, hiszen a december közepi Geminidák és a január eleji Quadrantidák sokkal nagyobb élményt nyújtanak, hiszen télen sokkal tisztább a légkör.

A középiskolás osztályoknak Ordasi András esettanulmányokon keresztül érzékeltette, hogyan szivároghat be a tudomány és a csillagászat a köznap hírekbe, ezzel együtt pedig a köztudatba. Az egyik ilyen cikk például annak adott hangot, hogy egy magyar csillagász, Sárneczky Krisztián még a becsapódás előtt fedezett fel egy, a Föld légkörébe lépő aszteroidát, amit így az amatőr fotósok és csillagászok meg is tudtak örökíteni. Erre a történelem során mindössze 8 példa akadt, ebből hármat e magyar szakembernek köszönhetünk, ami bolygóvédelmi szempontból rendkívül fontos munka. A tudománykommunikátor számos oldalt javasolt, ahonnan hiteles információkat érhetnek el a fiatalok (pl. csillagaszat.hu, urvilag.hu, Kiss László csillagász YouTube-oldala), valamint olyan applikációkat, amelyek valamiképp az égbolt tanulmányozásához kapcsolódnak (Stellarium, Heavens-Above, FlightRadar24, The Sun Now, Space Weather Live, Real.fun/Asteroid-Launcher).

A 17 órás előadásra összesereglett közönség több, a médiában futótűzként terjedő álhírral szembesülhetett, ahol a pontatlan fogalmazás vagy egy rossz mértékegység használata igazi kattintásvadász cikket szült. Ilyen volt például az, amikor a Mars 36 millió mérföldes közelség helyett 36 mérföldnyire volt csak a bolygónktól, mármint a pontatlan hír szerint. A lelkes jelenlévők többek között azt is megtudhatták, mivel telnek egy csillagász hétköznapijai, milyen felfedezésekért kaptak Nobel-díjat e tudományág képviselői és milyen előnyeink származnak a mindennapokban az e területen végzett munkából.

Vármegyeházak Baján

Előadó: Dr. Fábián Borbála történész, a Délvidék Kutató Központ tagja

Június 6-án Dr. Fábián Borbála történész, a Délvidék Kutató Központ tagjának előadásával folytatódott „Nem középiskolás fokon...” ismeretterjesztő, olvasásnépszerűsítő sorozatunk. Ezúttal egy igen speciális témára, a bajai vármegyeházakra koncentráltunk, amelynek köszönhetően egy több százéves utazáson vehetett részt közönségünk. Baja mint település első okleveles említése 1323-ra datálható, amit, sok más magyar helységhez hasonlóan az 1600-as években megszálltak a törökök (ezzel jelentősen átformálva és megtizedelve lakosságát), és amely felszabadulását követően, 1696-ban városi rangra emelkedhetett (a bácskai városok közül elsőként). Itt tartották 1699. december 14-én az újjáalakult Bács vármegye alakuló ülését, 1713-tól pedig rendszeresen itt is tartották az összes többi közgyűlést is. Az akkori vármegyeháza építéséről nem maradt fent adat, amit Domus Cottensisként emlegettek a házösszeírásokban; ez a mai Tóth Kálmán utca sarkán emelkedett. Mikor a közgyűlés tagjainak eredeti terveihez hűen Zomborban felépült az új vármegyeháza, az oda átköltözéssel 1808-ban elárverezték a bajai ingatlant, majd azt az új vevő teljesen elbontatta, új épületet húzva fel a helyén.

Az első világháború vége és vele a trianoni békeszerződés azonban jelentősen átrajzolta hazánk térképét, elszakítva ezzel Zombort az országtól, amely miatt új megyeháza építésére kényszerültek a bajaiak. 1821-ben meg is kezdődött a gyűjtés, 1823-24-ben pedig rekordgyorsasággal folytatták le Münnich Aladár tervei alapján az építési munkálatokat, amely az akkori kaszárnya épületének a tulajdonképpeni átalakítását, egy emelettel való bővítését jelentette. Az épületet sokáig még Petőfi-vármegyeházaként emlegették, félve attól, hogy Zombor a Bácskától való elcsatolása miatt rossz érzést keltettek volna az emberekben. Noha az épületben sok közigazgatási szerv kapott helyet, és az maximálisan kielégítette az igényeket, 1940-ben a szovjet megszállás miatt átmenetileg (lévén minden közigazgatási épület katonai kórházként kellett funkcionáljon), majd Bács-Bodrog vármegye egyesítésével 1941-ben véglegesen kiköltözni kényszerültek az ott dolgozók az épületből. A megyeszékhelyi rangot a város végül egészen 1950. január 1-jéig viselhette.

Hét remek kifogás, miért ne tegyünk semmit a bolygó megmentéséért **Előadó: Lányi András író, filozófus**

Egy nem szokványos program színesítette a 95. Ünnepi Könyvhét kecskeméti programjait. Június 13-án Lányi András író, filozófus, az ELTE Humánökológia mesterszakának megalapítója látogatott el hozzánk, akinek bár valóban meg lehetett vásárolni néhány kötetét a program zárásaként, azonban író-olvasó találkozó helyett egy előadás apropóján találkozhatott vele a közönség.

Meghívottunk előadását azzal kezdte, hogy a 18-19. századi gondolkodók és tudósok már lejegyezték, milyen jövőre kell számítani a XX. század végén, XXI. század elején, így tulajdonképpen nincs semmi meglepő azokban a problémákban, melyekkel jelenleg küzdenünk kell. Noha már szó szerint a bőrünkön érezzük a klímaváltozás hatásait, Lányi András emlékeztette rá a jelenlévőket, hogy minden klímacsúcs előtt rendre napvilágot lát egy, a válság tényét cáfoló sajtócikk, sőt ő maga is ismer olyan hazai egyetemi oktatókat, akik tagadják ennek meglétét. Szó mi szó, az emberiségnek végtelen kifogása van, miért lehet tétlenül ülni a babérjainkon, amiből mintegy népi 7-et emelt ki előadásában a meghívott filozófus.

1. A válság konkrét tagadása vagy a kiváltó ok „másra kenése” (pl. napkitörés). Ezt az okot egyre kevésbé lehet érvényesíteni, lévén a Földön már szinte bárhol saját bőrünkön érezzük az ezzel járó problémákat. Itt említette meg Lányi András, hogyha egy természettudós pontos prognózist mer adni, mikor várható a teljes ökológiai összeomlás, az szimplán csaló, hiszen ebben a lefelé tartó folyamatban nem lesznek neves dátumok, lévén ez egy lassú, fordulatok nélküli változás.

2. „Nem kell semmit sem tenni, mert ezen már nem lehet segíteni.” Vendégünk nem áltatta közönségét, hogy ehhez a kifogáshoz mindenkinek komoly érdeke fűződik, hiszen általánosságban nehezen viseljük a főbb életterületeinket érintő változásokat, de olykor már az apróbb átalakítások is indulatokat váltanak ki, lévén „nehogy már a zöldek mondják meg, hogyan éljünk”. Mivel nagyon szeretjük megúszni a kényes helyzeteket, jelenleg a mélyalkalmazkodás illúziójába ringatjuk magunkat, vagyis, hogy akár a technológiai

újításokkal, akár az életstratégia megváltoztatásával kedvezőtlenebb környezetben is ugyanúgy fennmaradhat az emberiség.

3. „De jó, hogy ez nem nálunk történik...!” Lányi András e mondat kapcsán két veszélyeztetett állatfajt emelt ki (elefánt, orángután), amik hallatán sokan megnyugodva lélegeznek fel, holott a klímaváltozás nem egy területileg behatárolható probléma. Magyarország kapcsán a vízproblémát emelte ki a filozófus: hiszen a Kárpátokban történt erdőirtások miatt fokozott árvízveszélynek tették ki a medencében fekvő országunkat, alvízi államként pedig a vízszennyezés is fokozottan érint bennünket. Vendégünk ugyanennél a pontnál hangsúlyozta, a problémák többsége azonban szerencsére helyben kezelhető és megoldható lenne, hiszen ahhoz saját érdekünk fűződik. Kár azért a bizonyos feltételes módért...

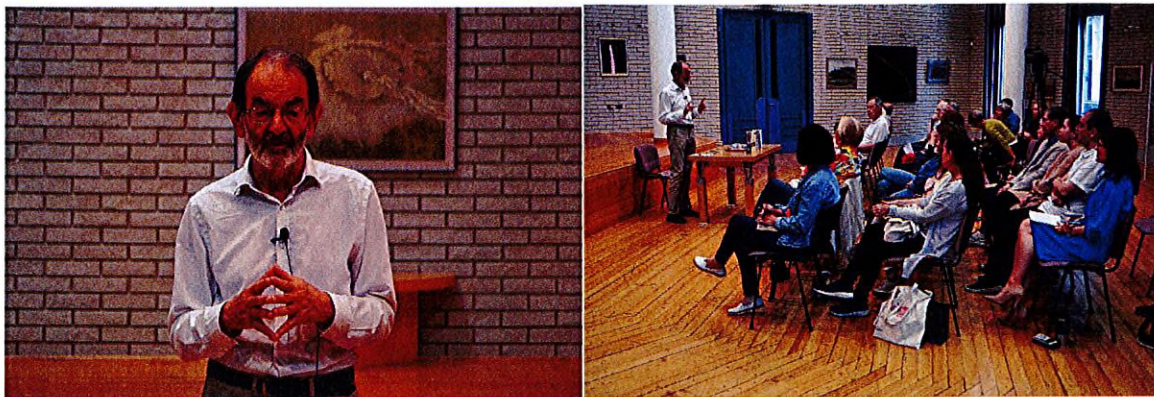
4. „Úgyis feltalálnak/kitalálnak majd valamit.” A technológia fejlődésébe vetett vak hit igen csalfa, hiszen az elmúlt 200 évben valóban csodálatos dolgokat fedeztünk fel, de lássuk be, a végső egyenleg még mindig negatív, hiszen a technológiai gondolkodás keretein belül nem voltak kezelhetők a felmerülő problémák – hívta fel a közönség figyelmét Lányi András.

5. „Bízzuk a politikusokra!” Ez szintén egy illúzió: ha mindenki ugyanarról beszél, azt hisszük, majd a vezetők kitalálnak valamit, ha kicsiben és helyben már nem lehet globális hatást elérni. Ennek kapcsán Lányi András csak annyit jegyzett meg, hogy a davosi és hasonló világkonferenciákon pont azok találkoznak egymással, akiknek a változás egyáltalán nem áll érdekükben.

6. „Meg kell döntenünk a kapitalizmus rendszerét.” A szélsőségesség, a radikalizmus sosem célravezető. Ez az érv mondhatni a „ne kelljen semmin se változtatni” egyik alete, hiszen a „haszonleső szörnyetegekre” így nyugodtan rákenhetünk mindent. Amolyan ellentmondásos ez a helyzet, hiszen amennyire ragaszkodunk ehhez a rendszerhez, legalább ugyanannyira gyűlöljük.

7. „Úgyis épp elég bajom van, ne nyomasszanak még jobban!”, vagyis a saját érdek mindig fontosabb lesz a jövőnél. Meghívott vendégünk kiemelte, nagyon rossz a szóhasználat, amikor a „zöldek” az ökológiai önkorlátozás fogalmával élnek. Helyette inkább képzelőerőre van szükség, hogy a más is lehet szebb, jobb, élhetőbb és tartalmasabb, amikor képesek vagyunk lecsökkenteni a rendszertől való kiszolgáltatottságunkat, ami egyfajta felszabadítási mozgalomként is felfogható. Noha vannak erre vonatkozó kezdeményezések (pl. ökofalvak létrehozása), ennek az ára rendkívül nagy, nem mellesleg pedig a rendszer akaratlanul is bünteti azokat, akik nem az ő játékszabályaik szerint játszanak.

Lányi András a végső megoldást édesanyjától tanulta, mely szerint, ha egy probléma túl nagy, azt fel kell bontani sok kis részfeladatra, így a megoldás már sokkal kezelhetőbb lesz. Tény és való, hogy sok önbizalomra van szükség a helyben elkezdett változtatásokhoz, az ökodiktatúra helyett azonban ez az alulról való építkezés sokkal célravezetőbb. Csak bízzunk benne, hogy előbb-utóbb célba ér a „sok kicsi sokra megy” elve, mielőtt az emberiségnek végleg bealkonyul.

Az első Hírös Hét 90 év távlatából

Előadó: Székelyné Kőrösi Ilona történész, muzeológus

Hagyományainkhoz hűen rendre egy helytörténeti előadással színesítjük a Múzeumok Éjszakája programkínálatát, melynek keretében ezúttal Székelyné Kőrösi Ilona történész, muzeológus volt a vendégünk, aki egy, a város életében fontos rendezvény gyökereiről beszélt a nagyerdeműnek, tette mindezt a „Nem középiskolás fokon...” sorozatunk keretében.

Kecskemét helytörténeti és gazdaságtörténeti szempontból is kiemelkedő eseménye volt a 90 évvel ezelőtt megrendezett I. Hírös Hét Fesztivál. A korabeli kecskeméti társadalom minden szegmense jelentős részt vállalt az országos hírű esemény megszervezésében és megrendezésében. Gazdasági és kulturális programok sokaságát rendezték meg az 1934 július 21. és 29. közötti időszakban. Az országos sajtóban egymást érve jelentek meg tudósítások az itt zajló eseményekről, melynek apropóján több ezer vendég érkezett a városba, akik jó hírét vitték az itt töltött napoknak.

Székelyné Kőrösi Ilona történész, ny. muzeológus, Kecskemét történetének neves kutatója előadásában részletesen felidézte mind az előkészület, mind a fesztivál összes fontos eseményét, valamint a programok utáni sajtóviasszhangot és a város korabeli életére gyakorolt pozitív hatást is.

PR tevékenység

Az előadásokról tájékoztató jelent meg a kecskeméti Kínálóban, a Szuperinfóban, Kecskemét Megyei Jogú Város honlapján és intézményünk portálján, a könyvtár Facebook-oldalán, a *Petőfi Népében* és más online portálokon, valamint a Gong Rádióban is beszámoltak róla. Nyomtatott, megújult dizájnú meghívó-plakátot kaptak a város kulturális intézményei, iskolái, kollégiumai, könyvesboltjai, illetőleg az ismeretterjesztő előadások iránt érdeklődőket kérésükre külön e-mail üzenetben értesítettük.

Együttműködő partnereink voltak: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata

Összegzőként

A programokkal magas színvonalú, többéves hagyománnyal rendelkező, ismeretterjesztési olvasásnépszerűsítési eseményeket valósítottunk meg.

Minden előadáshoz kiállítást rendeztünk a könyvtár aulájában. A legtöbb előadásról felvétel készült, melyeket az archiválás mellett online videós formában is elérhetővé tettünk/fogunk tenni a könyvtár YouTube-csatornáján. Minderre nemcsak a pandémia alatt kialakult jó gyakorlat miatt éreztünk készletet, hanem mert a távhasználat számai egyértelműen tükrözik, hogy az előadások online változatára is igény van.

Az előadásokhoz értékelő, véleménykérő kérdőívet készítettünk, melyet a résztvevők önkéntes alapon, anonim töltöttek ki. A felmérés eredményét minden előadássorozat után összesítjük, mely fontos szempont a következő sorozat tematikájának kialakításakor. A pályázat keretében meghívott vendégeink nagy részét ezen visszajelzések alapján választottuk ki, amely jól tükröződött az egyes programok látogatottságán is. Kérdőíves felméréseink és a szóbeli visszajelzések alapján úgy gondoljuk, sikerült más megközelítésben, új tartalommal kiegészíteni az iskolai tananyagot, hasznos időtöltést nyújtani a középiskolásoknak és a felnőtt közönségnek egyaránt.

Az általunk megvalósított programoknak az önkéntes tanulást segítő funkciója is volt: a résztvevők új tudáshoz jutottak, megismerték az intézményünk nyújtotta lehetőségeket, valamint a könyvtár, mint közösségi tér révén az itt töltött időben a társas kapcsolataik is fejlődtek. A tevékenységek megvalósítása közösségfejlesztő hatással jár, erősítik a Katona József Könyvtár és Kecskemét intézményeinek, szervezeteinek együttműködését.

A pályázati beszámoló elérhető: <http://hungaricana.hu/hu/nka-palyazati-beszamolok/> és a <https://www.kjmk.hu/palyazatok/> oldalakon.

Kelt, Kecskemét, 2024. október 11.

Bujdosóné Dr. Dani Erzsébet
könyvtárigazgató
habilitált egyetemi docens